

עמ"מ 63926/01/15 - איתן זאבי נגד מדינת ישראל, באמצעות פרקליטות מחוז חיפה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
עמ"מ 63926-01-15 זאבי נ' מדינת ישראל 11 מרץ 2015

בפני כב' השופט יגאל גריל, שופט בכיר
המערער: איתן זאבי ע"י ב"כ עו"ד מיכאל כרמל
נגד
המשיבה: מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (פלילי) ע"י
ב"כ עו"ד גב' ע. איזינגר

פסק דין

א. בפניי ערעור על גזר דינו של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה (בראשות אבה"ד עוה"ד אורי כהן), מיום 31.12.14, בתיק בד"מ 86/14, לפיו הוטלו על המערער, יליד 1966, אמצעי המשמעת הבאים: נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר, פסילה משירות המדינה עד הגיע המערער לגיל 58 (בתקופה זו לא ישולמו למערער גמלאות מקופת המדינה), וכן פסילה לצמיתות מרשות המסים.

ב. העובדות הצריכות לענין הינן בתמצית אלה:

ב-ת"פ 2779-05-12 של בית משפט השלום בחיפה, הורשע המערער, על פי הודאתו בכתב אישום מתוקן (בהסדר), בשלוש עבירות של מרמה והפרת אמונים, בניגוד לסעיף 284 של חוק העונשין, התשל"ז-1977, ובהברחת טובין בנסיבות מחמירות, בניגוד לסעיף 211 (א) (2), בצירוף סעיף 211 (א) (1), לפקודת המכס [נוסח חדש].

ג. בהתאם לעובדות שבכתב האישום המתוקן הנ"ל, הועסק המערער כרכז מודיעין במכס חיפה, והיה אחראי, בין היתר, על הפעלת מקורות, ועסק בנושאים שונים בעלי השלכות פליליות, כגון: חוקיות יבוא, קניין רוחני, מניעת ותפיסת הברחות וטובין, לרבות סיגריות.

בתחילת 2009 הגיעה מכולה של היבואן קובי מצליח. המערער הדריך את מצליח מתי להגיש את הרשימון, שהינו הצהרה על פרטי הטובין במכולה, והבטיח למצליח כי ידאג לו.

המערער פנה לראש יחידת היס"מ ודאג באמצעותו שהמכולה תימשך לבדיקת היחידה, וזאת כדי לזרז את הטיפול בה.

כשבוע לאחר מכן, כשחזרו המערער ורעייתו מנופש באילת, שלח מצליח נהג לאסוף את המערער מנמל התעופה ולהסיעו עד לביתו בחיפה מבלי שהמערער ישלם לנהג. בדרכם לחיפה קיבלו המערער ורעייתו ממצליח תיקי מעצבים, חליפות טריינינג, ומטפחות, מבלי לשלם עבורם.

ד. זמן קצר לפני כן, בסוף שנת 2008 קיבל המערער מן היבואן מנסור מנסור חדר שינה לביתו, ללא תמורה, בשווי של כ-5,000 ₪. המערער מצדו דאג מידי פעם לזרז בדיקות של מכולות מנסור בכך שפנה לראש היס"מ ודאג שהמכולות תימשכנה לבדיקה על ידם.

ה. המערער גם הורשע בכך שבשנת 2009 דאג להיפגש עם מאהר פלאש ובשלוש-חמש הזדמנויות מכר המערער לפלאש כ-1000 "פקטים" של סיגריות בתמורה לתשלום מזומן, וזאת בהיות המערער עובד בנמל ואחראי על אכיפת חוקי היבוא והיצוא.

ו. המערער נדון על ידי בית משפט השלום בחיפה ביום 20.5.14 לשישה חודשי מאסר בפועל אותם התאפשר לו לרצות בעבודות שירות, שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, ותשלום קנס בסכום של 50,000 ₪ (ב-20 תשלומים חודשיים) או שמונה חודשי מאסר תמורתו, וכן ניתן לגבי המערער צו מבחן למשך שנה.

ז. נוכח האמור לעיל הגישה המשיבה ביום 28.9.14 תובענה כנגד המערער לבית הדין למשמעת של עובדי המדינה.

נטען בתובענה, כי במעשיו אלה מעל המערער בתפקידו וביצע מעשים של הפרת אמונים תוך פגיעה בציבור. בנוסף, החזיק המערער בטובין מוברים ומכר אותם לאחר, זאת ביותו עובד בבית המכס חיפה.

נטען גם, שהמערער לא קיים את המוטל עליו כעובד מדינה, פגע במשמעת שירות המדינה, הפר הוראה חוקית, התנהג התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו בשירות המדינה, והורשע בעבירה שיש עמה קלון.

ח. המערער הורשע על ידי בית הדין למשמעת, לפי הודאתו, בהכרעת הדין מיום 25.12.14.

בפני בית הדין נשמעו עדויותיהם של שני עדי אופי. אחד העדים העיד אודות השתתפות המערער בלחימה בהברחת סמים כשאת עבודתו זו ביצע המערער מתוך מחויבות מלאה, תוך הקדשת ימים ושעות עבודה גם בסופי שבוע.

עד נוסף העיד על טוב לבו של המערער, יחסי החברות עמו ומחויבותו המלאה לעבודתו במכס, בסיכול הברחות ותפיסת טובין מוברים. עד אופי זה התייחס גם למצבו הכלכלי הקשה של המערער, שלוקה בבריאותו, ורעייתו

פוטרה מעבודתה.

ט. המשיבה עתרה בפני בית הדין לפיטוריו של המערער לאלתר, ולפסילתו משירות המדינה עד גיל 60 (תוך הסתמכות על עש"מ 3789/04 **אריה ציפורי נגד נציבות שירות המדינה**, פ"ד נ"ט (1) 721), ולפסילה לצמיתות מרשות המסים.

י. המשרד הצטרף לעמדת המשיבה נוכח חומרת מעשיו של המערער, תוך הדגשה שלא ייתכן שעובדים המשמשים בתפקידים רגישים, ואשר אמונים על שמירת החוק, יעברו עבירות מן הסוג שביצע המערער.

י"א. מטעם המערער נטען, שאגף המכס מאבד אדם מעולה שיכול היה לתרום שנים רבות נוספות לעבודה.

המערער הודה בבית המשפט בהזדמנות הראשונה.

ההליכים בעניינו נמשכו זמן רב. המערער נחקר בשנת 2009 וכתב האישום הוגש רק ב-2012.

כתב האישום תוקן ונמחקו ממנו עבירות חמורות בהרבה, כגון, שוחד.

נטען גם, שהמערער לא הבריח פיזית את הטובין. אמנם לפי כתב האישום הוא מכר סגריות מוברחות, אך הוא לא עסק בהברחה, ולכן יש חשיבות מכרעת בהתייחס לטענה בדבר מעילתו באמון.

עוד נטען מטעם המערער, שהוא לא העלים בדיקות ולא סייע להברחה, אלא זירז את הבדיקות במכס. המכולות נשאו כתב האישום נבדקו עד תום, אם כי יש חומרה בהעדפה מבחינת זמן ההמתנה, דהיינו, ביצוע בדיקת מכולה של חבר קודם לבדיקת מכולה של מי שאין עמו קשרי חברות.

י"ב. נטען גם מטעם המערער שהוא מבצע עבודות שירות והוטל עליו קנס של 50,000 ₪ אותו הוא מתבקש לפרוע.

במחצית השנה הראשונה להשעייתו קיבל המערער 85% מן המשכורת הקובעת, ולאחר מכן קיבל משכורות מלאות, אך ללא התוספות שהשתלמו בדרך כלל.

י"ג. בנוסף נטען, שמצב בריאותו של המערער לקוי והוא עבר שלושה אירועי לב. מצבו הכלכלי של המערער קשה, רעייתו מובטלת (מקבלת דמי אבטלה), ובני הזוג נושאים בפרעון הלוואות לרבות משכנתא.

י"ד. לטענת ב"כ המערער פסילתו לשירות המדינה אינה אמורה לעלות על שלוש שנים.

שיעור הגמלה שתעמוד לרשות המערער אינה גבוהה, כ-3,600 ₪ לחודש. כן נטען, שטובות ההנאה שהפיק המערער ממעשיו מסתכמות בכמה אלפי שקלים.

ט"ו. המערער עצמו מסר לבית הדין כי הוא בוש ונכלם על מעשיו.

במסגרת עבודתו המודיעינית במכס המערער פעל במסירות כ-22 שנה לסיכול הברחות מכס, ובעיקר הברחות סמים. כתוצאה מהרשעתו נפגע המערער בבריאותו ובנפשו, התרסק מבחינה כלכלית, והוא מבקש את התחשבות בית הדין.

ט"ז. מטעם המערער הוגשו תעודות הוקרה מן השנים 2007-2008 מרשות המסים ומשטרת ישראל על חלקו במניעת הברחות סמים, וכן סיכום אשפוז בבית החולים ואישור על מצב בריאותו, וכן אישור על תשלום דמי אבטלה, לאשת המערער, תדפיסים מחשבון הבנק, ופירוט הלוואות.

י"ז. בית הדין הביא בגזר דינו מתוך דבריו של בית משפט השלום בגזר הדין אודות חומרת מעשיו של המערער שבמסגרת תפקידו כרכז מודיעין נתן יד לביצוע עבירות של מרמה והברחת טובין, תוך קבלת טובות הנאה מן הגורמים שלמענם פעל, דבר המהווה פגיעה באמון הציבור בעובדי הציבור, ופגיעה בטוהר המידות של פקיד ציבור.

י"ח. בית הדין ציין, כי המערער טען, שהוא לא הברח את החפירות הארוזות של הסיגריות (כ-1000 חפירות), אך לא נתן כל הסבר למקור של אותן חפירות ואופן הגעתן לידי. בית הדין הוסיף, שהמערער, כעובד רשות המסים, מנע במעשיו תשלום מס מלא לו היתה זכאית רשות המסים שבמסגרתה עבד.

י"ט. בית הדין גם עמד על כך, שמדובר בעבירות כלכליות שתכליתן רווח כספי, מה גם שמדובר בעבירות קלות לביצוע וקשות לאיתור. בסוג זה של עבירות יש להעדיף את האינטרס הציבורי ואת שיקול ההרתעה על פני האינטרס הפרטני של הנאשם.

כ. בית הדין הוסיף, שהמערער (יליד 1966) מועסק בשירות המדינה מאז 1988 ועד השעייתו (ב-30.6.09) שימש כמרכז בכיר יס"מ (מודיעין) ביחידת מכס חיפה בדרגה 20+.

עד כשלוננו בעבירות אלה מילא המערער את תפקידיו במסירות ובאחריות וזכה לתעודות הוקרה בשנים 2007-2008 על עבודתו ועל חלקי בגילוי הברחות סמים.

המערער נחקר על מעשיו ב-2009. כתב האישום הוגש לבית משפט השלום ב-2012, וגזר הדין ניתן במאי 2014.

כ"א. המערער נשוי ואב לשניים. ילדיו בגירים. רעייתו אינה מועסקת כעת ומקבלת דמי אבטלה.

על בני הזוג מוטל נטל כלכלי והם נושאים בפרעון הלוואות.

עוד ציין בית הדין, שהמערער לקה בבריאותו, סובל ממחלת לב (ב-2012 עבר צנתור והותקן לו תומכן).

המערער נטל אחריות על מעשיו והביע חרטה.

כ"ב. בית הדין נתן דעתו לתכלית אמצעי המשמעת בדין המשמעת. בהתאם לפסיקה תכלית אמצעי המשמעת צריכה להיבחן אל מול נסיבותיו האישיות של כל נאשם. והמשקל שיש לייחס לנסיבות שבהן בוצעה העבירה, וכן המשקל שיש לייחס לנסיבות האישיות של הנאשם, פוחת בדין המשמעת.

כ"ג. בית הדין ציין, שהמערער ביצע סידרה של עבירות מחפירות שחתרו תחת אושיות המינהל הציבורי ופגעו פגיעה קשה בערכים של טוהר המידות החייבים לאפיין פעילות ראויה של רשויות ציבוריות, ובעיקר אלה העוסקות בתפקידים רגישים ואמונות על שמירת הסף מפני חלחול נורמות עברייניות לתוכן.

כ"ד. מול חומרת העבירות הביא בית הדין בחשבון את נסיבותיו האישיות של המערער, אך המשקל שיש לייחס לנסיבות אלה פוחת בדין המשמעת.

הובאו בחשבון מצבו הרפואי של המערער ומגבלות העסקתו בעתיד.

כ"ה. בית הדין קבע, כי נוכח מעשיו הרעים והחמורים של המערער יש להפסיק את עבודתו בשירות המדינה, ולפסלו לשירות המדינה, לרבות לשירות המסים.

בית הדין קבע, כי הדעת נותנת שאין להעסיק את המערער לצמיתות ברשות המסים, כדי להבטיח את טוהר המידות של עובדי הציבור, ואת אמון הציבור בעובדים אלה.

כ"ו. באשר לתקופת הפסילה משירות המדינה החליט בית הדין - נוכח נסיבותיו האישיות של המערער, לרבות תפקודו התקין עד לביצוע העבירות, ומצבו הכלכלי והבריאותי כיום - כי המערער יפסל לשירות המדינה לתקופה קצובה של כ-10 שנים עד הגיעו לגיל 58.

בית הדין הוסיף, שחרף חומרת מעשיו של המערער, הראויים לכל גנאי, יזכה המערער בתום תקופת הפסלות, עוד טרם ימלאו לו 67 שנים (9 שנים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק) לתשלומי גימלה מן המדינה.

לענין זה הפנה בית הדין בין היתר גם לעש"מ 3789/04 **ציפורי נגד נציבות שירות המדינה**, פ"ד נ"ט (1) 721, בעמ' 727-728.

על יסוד כל אלה הטיל בית הדין על המערער את אמצעי המשמעת כמפורט לעיל.

כ"ז. המערער ממאן להשלים עם תוצאת גזר דינו של בית הדין בכל הנוגע לתקופת פסילתו משירות מדינה. לטענת המערער בהתחשב בסוג העבירות בהן הורשע, ובהתחשב בתקדימים רבים שהוגשו לבית הדין, ואשר יוגשו במהלך הערעור, החמיר עימו בית הדין יתר על המידה משקיבל את עמדת המדינה במלואה והרחיק אותו לתקופה כה ארוכה משירות המדינה.

לטענת המערער אין כמעט אח ורע לפסיקה שכזו בנסיבות של העבירות בהן הורשע המערער בדין הפלילי.

כ"ח. לטענת המערער שגה בית הדין משלא נתן משקל לנסיבותיו האישיות הקשות, כפי שהובאו בפני בית הדין במסמכים הבנקאיים, ובתעודות הרפואיות המצביעות על מצבו הרפואי הקשה, וכי מאז השעייתו בפועל עבר המערער מספר התקפי לב, ודי היה במצבו הרפואי של המערער כדי לאפשר את יציאתו לגימלאות על בסיס זה.

כ"ט. עוד נטען בערעור, כי שגה בית הדין משלא נתן כל משקל לעדי האופי שהעידו על טיב עבודתו של המערער, והיה על בית הדין לאזן נכונה בין כל רכיבי הענישה ולהרחיקו לתקופה קצרה בהרבה משירות המדינה. לחלופי חלופין טוען המערער, שהיה על בית הדין ליתן הוראה שבתקופת הרחקתו משירות המדינה תקבל רעייתו את הגימלה.

ל. בתגובתה טוענת המשיבה, שככלל לא תתערב ערכאת הערעור בגזר הדין של בית הדין למשמעת אלא במקרים חריגים. אין בענייננו כל עילה להתערבות באמצעי המשמעת שהטיל בית הדין, שהם ראויים ומידתיים בנסיבות הענין.

ל"א. המשיבה מפנה לדבריו של בית הדין לפיהם ביצע המערער סדרה של עבירות מחפירות שחתרו תחת אושיות המינהל הציבורי, ופגעו פגיעה קשה בערכים של טוהר המידות, במיוחד כשמדובר בפעילות של רשויות ציבוריות העוסקות בתפקידים רגישים ואשר אמונות על שמירת הסף מפני חלחול נורמות עברייניות לתוכן.

ל"ב. מוסיפה המשיבה, כי לצד חומרת המעשים שקל בית הדין את נסיבות חייו האישיות של המערער, את מצבו הרפואי, את תפקודו התקין עד ביצוע העבירות, את מגבלות העסקתו בעתיד ומצבו הכלכלי, ואיזן בענישתו בין הרכיבים השונים באופן שהמערער יזכה לתשלום הגימלה בתום תקופת הפסלות, כתשע שנים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק, זאת בשעה שבקשת המשיבה היתה לפסול את המערער משירות המדינה עד גיל 60, ואילו בית הדין פסל את המערער עד גיל 58.

ל"ג. מוסיפה המשיבה, שהימנעות מפסילת המערער משירות המדינה, או תשלום הגימלה כעת, פירושה שייצא חוטא נשכר במובן זה שהמערער יקבל פנסיה מיידית עם פיטוריו, לפני הגיל הקבוע בחוק, ובשונה מעובד שפרש בדרך העניינים הרגילה באותו גיל ובאותו וותק.

לענין זה, מפנה ב"כ המשיבה לעש"מ 3789/04 **ציפורי נגד נציבות שירות המדינה**, פ"ד נ"ט (1), ומוסיפה, שגם אחרי אמצעי המשמעת שהוטלו על המערער, עדיין יקבל גימלה תשע שנים בטרם יגיע לגיל הקבוע לענין זה בחוק.

ל"ד. כמו כן מדגישה המשיבה, שנכח המעשים שביצע המערער בהיותו בתפקיד רגיש במכס חיפה אין בנסיבותיו האישיות כדי להצדיק הקלה נוספת מעבר להקלה לה זכה, דהיינו, קבלת הגימלה תשע שנים מוקדם מן הקבוע בחוק.

עוד מדגישה המשיבה, כי נוכח תכלית הענישה מתנגדת היא לבקשתו של המערער לתשלום הגימלה לרעייתו של המערער, הואיל ומהלך זה מרוקן מתוכן את אמצעי המשמעת.

ל"ה. בדיון שהתקיים בפניי ביום 8.3.15 חזר ב"כ המערער על כל נימוקי הערעור וביקש לקצר את תקופת הפסילה משירות המדינה בציינו, כי המערער כבן 48 וחצי כיום, וכן ביקש שבתקופת הפסילה תקבל את הגימלה רעייתו של המערער.

ל"ו. עוד הדגיש ב"כ המערער, כי עבירות השוחד נמחקו מכתב האישום המקורי וציין, כי המערער נטל אחריות על מעשיו, ונדון ל-6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, והוטל עליו קנס כספי כבד של 50,000 ₪ שעד היום מתקשה המערער לשלמו, וכן פוטר לאלתר וכתוצאה מכך גם לא היה המערער זכאי לפיצויי הפיטורין שלו.

בנוסף ציין ב"כ המערער, כי מדובר בעובד מצטיין, אב לשני חיילים, והוסיף, כי בית הדין למשמעת קיבל באופן מלא את טיעוני המשיבה לעונש והחמיר עם המערער יתר על המידה.

ל"ז. ב"כ המערער הגיש לעיון בית המשפט פסקי דין רלוונטיים כשלטענתו באותם מקרים העבירות היו

חמורות יותר ואילו תקופות הפסילה קצרות בהרבה, דהיינו, עד 7 שנים במקרה החמור ביותר ושנה אחת במקרה הקל.

ל"ח. ב"כ המערער הדגיש בטיעונו, כי המערער אכן זירז את בדיקת המכס, אך לא סייע להברחה, ולא הכניס למדינה דברים אסורים, ולמעשה לא פגע בשירות הציבורי.

בנוסף היפנה ב"כ המערער לעובדה שהמערער לקה בתקופת השעייתו במספר התקפי לב וביקש לצמצם את הפסילה משירות המדינה במידה ניכרת ולקבוע, שבתקופה זו תוכל רעייתו של המערער לקבל את הגימלה.

ל"ט. ב"כ המשיבה חזרה בטיעונה על העמדה, כפי שהובעה בתגובה בכתב שהגישה, וציינה, שבית הדין לא קיבל את בקשת המשיבה במלואה, שהרי המשיבה ביקשה פסילה משירות המדינה עד גיל 60, ואילו בית הדין קבע, שהפסילה תהא עד גיל 58, כך שהמערער יקבל את הגימלה 9 שנים לפני הגיל שבו היה אמור לקבל את הגימלה בדרך הרגילה, והטעם לכך הוא שאין להשלים עם כך ש"חוטא ייצא נשכר".

מ. ב"כ המשיבה הדגישה, שהמערער ביצע עבירות בעודו עובד ציבור, דהיינו, איש מכס באגף המודיעין, שקיבל טובות הנאה משני קבלנים תמורת קיצור תורים, ובנוסף גם מכר סיגריות מוברחות לאדם אחר מספר פעמים, ואין להעלות על הדעת שהמערער יקבל גימלה מטעם המדינה בגיל שבו עובד אחר איננו זכאי לכך.

מ"א. עוד ציינה ב"כ המשיבה, כי בית הדין התחשב בנסיבותיו האישיות של המערער, כמו גם במצבו הבריאותי והכלכלי, איזן בין הפרמטרים השונים, ואין הצדקה להתערבותה של ערכאת הערעור.

כמו כן מפנה ב"כ המשיבה למספר פסקי דין וחזרת על טענתה, כי תשלום הגימלה לרעייתו של המערער בתקופת פסילתו משירות המדינה, תרוקן מתוכן את אמצעי המשמעת שהוטל על ידי בית הדין.

עד כאן תמצית טיעוניהם של הצדדים.

מ"ב. לאחר שנתתי דעתי לעובדות כתב התובענה שבהן הודה המערער, ולפיהן הורשע, ולאחר שעיינתי בגזר דינו של בית משפט השלום, שבפניו נדון האישום הפלילי כנגד המערער, וכן בגזר הדין של בית הדין למשמעת, כמו גם בעדויות האופי שהובאו, במסמכים הרלוונטיים השונים, בטיעוניהם בכתב ובעל פה של באי כח שני הצדדים, ובפסיקה הרלוונטית שאליה היפנו אותי באי כח הצדדים, אני סבור שיש מקום לקצר את תקופת פסילתו של המערער משירות המדינה.

מ"ג. אקדים ואציין שבעיקרו של דבר, נימוקיו של בית הדין באשר לאמצעי המשמעת שננקטו כנגד המערער מקובלים עליי במלואם. לא יכול להיות ספק בכך שהמעשים בהם הורשע המערער חמורים הם עד מאד. הדברים באו לידי ביטוי ברור ומפורש בגזר דינו של בית משפט השלום (מיום 20.5.14) שדן בעניינו של המערער (ת.פ. 2779-05-12) דהיינו:

"הנאשם פגע בטוהר המידות של פקיד ציבור בכך שמעל בתפקידו ומעל באמונם של הממונים עליו ושל כל המערכת בה עבד. עוד פגע הנאשם באינטרס הציבור עליו מופקד אמן הציבור, ולמעשה הוא הפר את השיויון בין אלה המקיימים את החוק ומכולותיהם נבדקות כדין ומשלמים מכס עבור הטובין אותם הם מייבאים, ובין אלה שהוא זירז את ההליכים עבורם ומכר להם טובין מבלי שהוא שילם עליהם מכס. מידת הפגיעה בערכים המוגנים היא בינונית".

ובהמשך:

"בתי המשפט קבעו לא אחת שעל בעלי תפקידים ציבוריים להקפיד לקיים את טוהר המידות בו חייבים עובדי הציבור והנאשם במעשיו פגע כאמור בתדמיתו של השירות הציבורי ובאמון הציבור בעובדי הציבור".

וכן,

"הנאשם ביצע את מעשיו, בין היתר, בשל בצע כסף זאת במיוחד כאשר מדובר באישום האחרון שעניינו הברחת טובין....".

מ"ד. גם בית הדין למשמעת עמד בגזר דינו ובצדק, על חומרת מעשיו של המערער, כך, בעמ' 5-6 בגזר דינו של בית הדין:

"מעבר לפגיעה הקשה שהסב הנאשם לאמון הציבור בעובדי השירות הציבורי, ובעיקר בעובדי המכס האמונים על סיכול הברחות ללא משוא פנים כלפי יבואן זה או אחר, עסקין גם בעבירות כלכליות, שתכליתן רווח כספי. בעבירות אלה שהינן קלות לביצוע וקשות לאיתור, נפסק, לא אחת, כי באיזון בין השיקולים השונים יש להעדיף את האינטרס הציבורי ואת שיקול ההרתעה על פני האינטרס הפרטני של הנאשם".

לענין זה היפנה בית הדין לדברי כב' השופט י' עמית בע"פ 2636/12 **עזבון המנוח שלוש נגד מדינת ישראל** (מיום 5.3.13).

מ"ה. בית הדין גם הדריך את עצמו נכונה בהתאם לפסיקה הקיימת בכל הנוגע לתכלית אמצעי המשמעת

המוטלים על הנאשם: מניעת פגיעה משמעותית בתפקודו של השירות הציבורי, בתדמיתו ובאמון הציבור בו, והרתעת עובדים אחרים לבל ייכשלו במעשים דומים (עש"מ 7111/02 **נציבות שירות המדינה נגד אשואל ואח'**, פ"ד נ"ז (1) 920, בעמ' 926, ועש"מ 337/07 **אסדו נגד נציבות שירות המדינה** מיום 11.11.07).

מ"ו. בצד כל אלה על בית הדין לבחון את תכלית אמצעי המשמעת אל מול הנסיבות האישיות של כל נאשם (עש"מ 7635/05 **שרתוק נגד נציבות שירות המדינה**, מיום 29.1.07), אך יחד עם זאת, המשקל שיש לייחס לנסיבות ביצוע העבירה ולנסיבות האישיות של הנאשם, פוחת בדין המשמעתי (עש"מ 4203/07 **בוגייסקי נגד נציבות שירות המדינה** (מיום 24.6.07)).

בית הדין הגיע למסקנה ובצדק, כי:

"ברי ואין עוררין על כך כי מעשיו הרעים והחמורים מחייבים הפסקת עבודתו בשירות המדינה ופסילתו לשירות לרבות לשירות המיסים" (עמ' 8 של גזר הדין).

מ"ז. אין המערער חולק בערעורו על פיטוריו לאלתר משירות המדינה, כמו גם על פסילתו לצמיתות מרשות המיסים. המחלוקת בערעור מתמקדת בשאלת אורך תקופת הפסילה משירות המדינה.

מ"ח. בית הדין הסביר (עמ' 9 של גזר הדין), כי נוכח נסיבותיו האישיות של המערער, לרבות תפקודו התקין עד לביצוע העבירות ומצבו הכלכלי והבריאותי כיום, ראוי לפסול את המערער משירות המדינה, לתקופה קצובה של כ-10 שנים עד הגיעו לגיל 58. בית הדין הוסיף וציין, כי למרות חומרת מעשיו של המערער, הראויים לכל גינוי, יזכה המערער בתום תקופת הפסלות לתשלומי גימלה מן המשיבה, עוד בטרם ימלאו לו 67 שנה, דהיינו, 9 שנים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק.

מ"ט. מעיון בפסיקה הרלוונטית עולה, שתקופות הפסילה משירות המדינה נעות, במרבית המקרים, בדרך כלל, בין שנה אחת ועד 8 שנים, הכל בשים לב לנסיבות ביצוע עבירת המשמעת ונסיבותיו של הנאשם.

אתיחס להלן לשורה של פסקי דין בנושא זה של בית המשפט העליון, בית המשפט המחוזי, ובית הדין למשמעת. לא אפרט את כל אמצעי המשמעת שננקטו בכל אחד מפסקי הדין אלא אתיחס בעיקר לפסילה משירות המדינה.

נ. כך, לדוגמה, בעמ"מ (חיפה) 46446-06-11 **מדינת ישראל נ' יצחק עמר** (מיום 21.7.2011) נדון עניינו של איש אחזקה במשרד הבריאות, שזיין מכתב שקיבל מטעם משרד התמ"ת, לפיו עמד בהצלחה בבחינות הגמר, וכי ניתן לסייע לו במתן אישור סיום לימודים. בהמשך ערך מסמך הנחזה להיות תעודת גמר של משרד העבודה והרווחה במקצוע שרברבות.

הנאשם שלח מכתב למשנה לממונה על השכר במשרד האוצר ולוועדת גמול השתלמות וביקש שתאושר לו תוספת גמול א' למשכורתו.

הנאשם נדון בבית הדין למשמעת לנזיפה חמורה, הפקעת משכורת קובעת, והקפאת דרגה. ערעור המדינה התקבל, ונקבע כי הנאשם-המשיב יפוטל משירות המדינה, ותקופת פסילתו מכל תפקיד בשירות המדינה הועמדה על שנה אחת.

נ"א. בעמש"מ (מחוזי י-ם) 223/09 **אליתים נ' בית הדין למשמעת** (מיום 14.11.2010), נדון הנאשם בגין דיווח כוזב ביודעין לגבי שעות התחלת עבודתו וסיום עבודתו -ובית המשפט המחוזי קיבל את ערעור הנאשם, וצמצם את תקופת הפסילה ממילוי תפקיד בשירות המדינה משנתיים לשנה אחת (בקשת רשות ערעור - נדחתה (בר"ש 9724/10 מיום 6.1.2011)).

נ"ב. בעמש"מ (מחוזי י-ם) 217/09 **בית הדין למשמעת נ' שמעון בן שבת** (מיום 27.5.2010), הורשע המשיב בעבירות משמעת, לאחר שקיבל הלוואות וערבויות מעובדיו להטבת מצבו הכלכלי, ניצל את זמנם או משאביהם של עובדיו, ופנה למנהל כדי להיטיב את תנאי מאסרו של אחיו. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה והורה על פיטוריו לאלתר ופסילה משירות המדינה למשך חמש שנים, ופסילה לצמיתות ממשרד הבריאות.

נ"ג. בעמש"מ (מחוזי חיפה) 46557-06-11 **מדינת ישראל נ' תמיר לוי** (מיום 5.10.2011) נדון הנאשם, בן 41, לאחר שהורשע בביצוע עבירה של גניבה בידי מורשה ונפסל משירות המדינה לתקופה של 7 שנים. ערעור המדינה על קולת העונש - נדחה.

נ"ד. בעמש"מ (מחוזי י-ם) 211/09 **מרקוביץ נ' בית הדין למשמעת של עובדי המדינה** (מיום 6.10.2010) נדונה המערערת ששימשה כחוקרת ברשות המיסים, לאחר שביקשה וקיבלה כספים כדי לשלם אגרת רישוי מבלי שהעבירה את רכבה מבחן רישוי, והמשיכה לנהוג ברכב ללא רישיון בר תוקף, ואפשרה לאחרים לנהוג בו, כך שקיבלה דמי אחזקת רכב שלא כדין. כמו כן, אפשרה לבעלה לשעבר להשתמש ברכב שלא כדין, וכן סירבה לבצע פעולות מינהליות שנדרשה לבצע על-ידי הממונה עליה.

המערערת נדונה לפיטורין לאלתר, פסילה לשירות המדינה לשנתיים, ופסילה מלמלא כל תפקיד במשרד האוצר למשך שלוש שנים. בית הדין המליץ, בהתחשב במצבה הכלכלי-משפחתי של המערערת, כי הממונה על הגמלאות יורה על תשלום זכויות הגמלה להן היתה זכאית המערערת לילדיה עד תום תקופת הפסילה. ערעורה של המערערת בפני בית המשפט המחוזי נדחה.

נ"ה. בעש"מ 9848/05 **מדינת ישראל נ' מזוז** (מיום 25.1.2007) הורשע המערער, יליד 1958, שעבד כמנהל ענף שכר בבית חולים, בעבירות של זיוף, שימוש במסמך מזויף, קבלת דבר במרמה, ורישום כוזב

במסמכי תאגיד. בית הדין למשמעת הורה על פיטוריו של המערער ופסילה ממילוי כל תפקיד בשירות המדינה בתחומים הקשורים לניהול כספים במשך 5 שנים. ערעור המדינה התקבל, ונקבע כי המערער יפסל למשך 3 שנים מלמלא כל תפקיד בשירות מדינה.

נ"ו. בעש"ם 1110/08 **מדינת ישראל נ' אבו ליל** (מיום 24.2.2009) נדון המשיב, מורה בכיר בבית ספר, בגין רכישת תואר אקדמי כוזב וקבלת הטבות שכר מן המדינה על בסיס זה. בית הדין למשמעת החליט שלא להטיל על המשיב תקופת פסילה כלשהי, אלא פיטורין לאלתר, ושליה של 75% מן המענק לו הוא זכאי. ערעור המדינה התקבל, ונקבע, כי המשיב יפסל לכל תפקיד בשירות המדינה למשך 3 שנים, וכן יפסל פסילה נוספת לשנתיים ממילוי כל תפקיד במשרד החינוך.

נ"ז. בעש"ם 2528/06 **מדינת ישראל נ' דראושה** (מיום 24.9.2007) נדון המשיב, יליד 1956, שהועסק כמורה במשך 34 שנים, בגין קשירת קשר, לפיו יספק לו פלוני כנגד 2,000 דולר תעודת גמר ומסמכים שונים, שיעידו כי הוא למד באוניברסיטת מולדובה ומילא את החובות האקדמיים, כדי לבסס את זכאות המשיב להטבות ממשרד החינוך.

בית הדין למשמעת הטיל על המשיב אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר, ופסילה מכל תפקיד במשרד החינוך לחמש שנים. ערעור המדינה התקבל, ונקבע, כי על המשיב יחול אמצעי משמעת של פסילה מוחלטת למשך 3 שנים לכל תפקיד בשירות המדינה, ולאחר מכן ולמשך שנתיים תחול עליו פסילה לתפקידי הוראה ולכל תפקיד אחר במשרד החינוך.

נ"ח. בעש"ם 5051/06 **מדינת ישראל נ' סלאמה** (מיום 17.10.2007) נדונה המשיבה בגין כך שרכשה תמורת 5,000 דולר אישור זכאות כוזב לתואר ראשון מאוניברסיטה והגישה בקשה בכוונה לקבל תוספת לשכרה באמצעות מצג מרמה. בית הדין הטיל עליה אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, ופיטורין לאלתר משירות המדינה, תוך תשלום פיצויי פיטורין מלאים ופסילה לעבודה בשירות המדינה עד 1.9.2007. ערעור המדינה התקבל, והוטל על המשיבה אמצעי פסילה לעבודה בשירות המדינה למשך 3 שנים, ולאחר מכן פסילה למשך שנתיים מכל תפקיד הוראה במשרד החינוך.

נ"ט. בעש"ם 4134/08 **מדינת ישראל נ' יצחקי** (מיום 24.7.2008) נדון המשיב, שעבד למעלה מ-40 שנה בשירות משרד החוץ, בגין מעשה מגונה וכן מרמה והפרת אמונים, ונדון לנזיפה חמורה, פסילה משירות המדינה עד גיל 60, ופסילה מלמלא כל תפקיד במשרד החוץ לצמיתות (טרם מתן פסק הדין בבית הדין למשמעת הודיע המשיב על התפטרותו).

יצוין, כי מעיון בפסק הדין עולה, שתקופת הפסילה משירות המדינה עד הגיע המשיב לגיל 60 היתה תקופה של שנה ומחצה (סעיף 4 בפסק הדין). ערעור המדינה התקבל, תוך ציון שבית המשפט שלערעור אינו נוטה למצות את הדין עם נאשמים, ותקופת הפסילה שנגזרה על המשיב משירות המדינה הועמדה על 3 שנים.

ס. בעש"ם 8808/07 + 9409/07 **בהותי נ' מדינת ישראל** (מיום 22.4.2009) נדונה המערערת בגין רכישת תואר אקמי בדרכי כזב בתמורה לתשלום כסף, ומצג שווא בהצגת תואר זה לצורך קבלה במרמה של תוספת שכר ממשרד החינוך.

בית הדין למשמעת הטיל על המערערת, כבת 37, שעבדה כמורה כ-12 שנה, אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר, ופסילה מלמלא כל תפקיד במשרד החינוך למשך שנתיים. ערעור המדינה התקבל, כך שבמקום אמצעי הפסילה שהטיל בית הדין למשמעת, נקבע, כי המערערת תיפסל למשך 3 שנים ממילוי כל תפקיד בשירות המדינה, ולאחר מכן תיפסל לשנתיים נוספות מלמלא תפקיד הוראה או כל תפקיד אחר במשרד החינוך.

ס"א. בבד"ם (י-ם) 166/09 **נציבות שירות המדינה נ' אודליה לירן** (מיום 18.3.2010), הורשעה הנאשמת לאחר שהוגש כנגדה כתב אישום לבית המשפט המחוזי בעבירה של סחיטה באיומים לפי סעיף 428 של חוק העונשין. בית הדין למשמעת הטיל על הנאשמת באותו מקרה אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר, פסילה לצמיתות לכל תפקיד במשרד הרווחה, ופסילה לעבודה בשירות המדינה עד שתגיע הנאשמת לגיל 58. מעיון בע"פ 4210/09, שם נדון ערעורה של המערערת על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי, עולה, כי המערערת היתה בשנת 2009 כבת 50, משמע, הפסילה היתה לתקופה של כ-8 שנים.

ס"ב. בבד"ם 107/10 **נציבות שירות המדינה נ' מאיר בן אבו** (מיום 21.2.2011), נדון הנאשם בבית הדין למשמעת, לאחר שהורשע בעבירה של לקיחת שוחד בהיותו עובד ציבור (רכז בכיר במשרד הרישוי בבאר שבע). בית הדין למשמעת הורה על פיטוריו לאלתר, וכן פסילה לכל תפקיד בשירות המדינה עד הגיעו לגיל 67, תוך תשלום גמלה רק מהגיעו לגיל 60.

ס"ג. בעש"ם 222/07 **אסדו נ' מדינת ישראל** (מיום 11.11.2007) הורשע המערער בדין משמעתי בגין ביצוע עבירות משמעת רבות בהיותו ממונה על צוות ביקורת חשבונות במס ערך מוסף עכו.

בית הדין למשמעת הטיל עליו אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר משירות המדינה, פסילה בת 5 שנים מלמלא כל תפקיד ברשות המיסים, ופסילה לשירות המדינה למשך שנתיים. באותו מקרה המליץ בית הדין כי הממונה על תשלום הגמלאות יורה על תשלום של 50% מזכויות הגמלה לאשת המערער למשך תקופת הפסילה כולה, ובית המשפט העליון מצא כי אמצעי המשמעת מידתיים ומאוזנים והערעור נדחה.

ס"ד. בעש"ם 8382/07 **שמאליה נ' מדינת ישראל** (מיום 22.4.2009) נדונה המערערת, ילידת 1957, שהועסקה כמורה במשרד החינוך, לאחר שהורשעה בפלילים בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, דהיינו, לאחר שפעלה לקניית תואר בכסף, כדי לקבל על יסודו כספים במרמה. בית הדין למשמעת הורה על פיטוריה לאלתר, ולפסילתה משירות המדינה ולמילוי תפקיד הוראה במשרד החינוך למשך שנתיים. יחד עם זאת, המליץ בית הדין לממונה על תשלום גמלאות להמשיך לשלם לבן זוגה עד תום

תקופת הפסילה 80% מזכויות הגמלה להן היתה זכאית המערערת אלמלא נפסלה. ערעורה לבית המשפט העליון נדחה.

ס"ה. אמצעי המשמעת של פסילה משירות המדינה נדון, בין היתר, בעש"ם 3789/04 **ציפורי נ' נציבות שירות המדינה** פ"ד נט(1) 721 (2004). באותו מקרה נדון המערער, ששימש כמנהל רכש בבית חולים, על שביצע פעולות שונות שהביאו לידי כך שלבית הדפוס של פלוני הוזרמו הזמנות לעבודות עבור בית החולים בניגוד להוראות המחייבות.

כן אישר המערער תשלומים בסכומים העולים על הסכומים שעליהם הוסכם במכרזים שפלוני השתתף בהם.

בית הדין הטיל על המערער אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, פיטורין לאלתר, ופסילה לשירות המדינה עד גיל 60. מתוך פסק הדין עולה שהמערער היה אז כבן 56.

בפסק דינו דן בית המשפט העליון בהרחבה בתכלית של אמצעי המשמעת של פסילה משירות המדינה, דהיינו, הגנה על השירות הציבורי מפני עובדים שסטו מדרך הישר, ונקבע שם:

"כאשר העובד מפר במעשיו את הנורמות המחייבות בשירות המדינה ומועל באמון שניתן בו, הרי שיש מקום לקבוע, בנסיבות המתאימות - ועל פי חומרת העניין - כי עובד זה יפוטר ואף יהא פסול מלשוב ולשרת בשירות המדינה. אמצעי הפסילה מהשירות נחוץ איפוא כדי לשמור על טוהר המידות בשירות הציבורי, על תדמיתו, ועל אמון הציבור בו. לצורך תכלית זו אמצעי הפסילה הוא ראוי ומקובל" (שם, בעמ' 725).

ס"ו. יחד עם זאת, עמד בית המשפט העליון בענין **ציפורי** על הפן הנוסף שיש לאמצעי הפסילה, דהיינו, תוצאה נלווית היא פגיעה בזכויותיו הממוניות של העובד שנפסל, כעולה מסעיף (1)57 של חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970. כל זאת, כדי שלא ייצא חוטא נשכר, דהיינו, שלא ייווצר מצב שבו עובד שפוטר לפי החלטת בית הדין למשמעת בגין עבירות שביצע יקבל זכויות שבדרך כלל אינן מוענקות לעובד שפרש בדרך העניינים הרגילה באותו גיל ובאותו וותק.

ס"ז. סנקציה עונשית זו משמשת גם להרתעת עובדים אחרים בשירות המדינה מפני הפרת הנורמות המחייבות בשירות.

בית המשפט העליון מוסיף בצד דברים אלה כי **"יש לזכור כי הפגיעה בזכויותיו הממוניות של העובד היא פגיעה כואבת במיוחד, ולפיכך יש להיזהר ולבחון בקפידה את הפעלת האמצעי של פגיעה בזכויות ממוניות שצבר העובד בשנות עבודתו" (שם, בעמ' 726).**

ס"ח. בית המשפט העליון מוסיף ודן בענין **ציפורי הנ"ל** בבעייתיות המתעוררת במצב שבו ביצע עובד עבירת משמעת המצדיקה את פיטוריו והרחקתו משירות המדינה, אך עדיין אין זה מוצדק בנסיבות העניין לשלול את זכויותיו הממוניות של אותו עובד שנצברו במשך שנים של שירות נאמן. קושי זה נוצר הואיל ולפי לשון החוק לא ניתן להשיג את המטרה הראויה של פסילת העובד שהורשע ומניעתו מלשוב לשירות המדינה מבלי לפגוע בזכויותיו הממוניות.

בית המשפט העליון מציין (שם, בעמ' 726), שראוי לפתור קושי זה על-ידי ניתוק האמצעי של שלילת קצבת הפרישה מעונש הפסילה, ואולם שינוי כזה הוא עניין למחוקק לענות בו.

ס"ט. בית המשפט העליון הוסיף וציין שם (בעמ' 727):

"השאלה המתעוררת בענייננו היא אימתי יהא מוצדק להשתמש באמצעי הפסילה כאשר מטרתו היא בעיקר הפעלת סנקציה כלכלית ולא הרחקת העובד משירות המדינה. סיטואציה מעין זו מתעוררת כאשר מבחינה מעשית הנסיבות מצביעות בבירור על כך שאפשרות החזרה לעבודה אינה ריאלית אם עקב גילו של העובד ואם עקב נסיבות אחרות, ועל-כן הפסילה אינה משמעותית לעניין החזרה לעבודה" (ההדגשה שלי - י.ג.).

בענין **ציפורי הנ"ל**, קבע בית המשפט העליון, כי פסילתו של המערער, שם, שהיה כזכור כבן 56, עד הגיעו לגיל 60, היא שימוש ראוי באמצעי המשמעת של פסילה.

ע. במקרה שבפנינו, סבורני, שיש מקום להתערב באורך תקופת הפסילה עליה הורה בית הדין למשמעת.

באשר לחומרת העבירות שביצע המערער נאמרו דברים מפורשים וברורים, הן בגזר דינו של בית משפט השלום שדן בעניינו של המערער, והן על-ידי בית הדין למשמעת. מבלי להכביר מילים אין בידי אלא להצטרף לדבריו של בית הדין (בעמ' 8 של גזר הדין) על כך, שמדובר בסדרה של עבירות מחפירות **"שחתרו תחת אושיות המינהל הציבורי ופגעו פגיעה קשה בערכים של טוהר המידות החייבים לאפיין פעילות ראויה של רשויות ציבוריות ובעיקר אלה העוסקות בתפקידים רגישים ואמונות על שמירת הסף מפני חלחול נורמות עברייניות לתוכן"**.

ע"א. בצד כל אלה, סבורני, שיש להתחשב בעובדה, שהמערער הועסק בשירות המדינה כעובד רשות המיסים תקופה ארוכה, משנת 1988 עד השעייתו ביום 30.6.2009, בתפקיד מרכז בכיר-יס"מ (מודיעין) ביחידת מכס חיפה, ועד כישלונו של המערער בעבירות נשוא הדיון, מילא המערער את תפקידיו במסירות ובאחריות, וזכה לתעודות הוקרה בשנים 2007-2008 על עבודתו ועל חלקו בגילוי הברחות סמים.

בנוסף, יש להתחשב בעובדה שהמערער לקה בבריאותו, סובל ממחלת לב, ובשנת 2012 עבר צנתור והותקן לו תומכן. על המערער ורעייתו מוטל נטל כלכלי, הם נושאים בפירעון הלוואות, ונכון למועד גזר הדין של בית הדין,

רעיתו של המערער לא היתה מועסקת וקיבלה דמי אבטלה.

ע"ב. שיקול נוסף שיש להביאו בחשבון, כעולה מתוך פסק הדין שבענין **ציפורי** (עיינו בפסקה ס"ט דלעיל) הינו, כי הסיכוי המעשי לכך שהמערער יוכל לשוב לשירות המדינה - קטן.

המערער הועסק כעשרים שנה ביחידת המכס בחיפה. בהתאם לגזר דינו של בית הדין למשמעת נפסל המערער לצמיתות משירות ברשות המסים, דהיינו, המערער נפסל לשירות בתחום שבו עיקר נסיונו המקצועי ומיומנותו.

על כך יש להוסיף שהמערער מושעה מאז 30.6.09, ובינתיים לקה במחלת לב, ובשנת 2012 עבר צנתור והותקן לו תומכן.

בהביאי את כל הנתונים האלה בחשבון המסקנה המתבקשת, לדעתי, היא שהסיכוי המעשי לכך שהמערער יוכל לחזור לשירות המדינה - קטן, ואף זהו שיקול שיש להביאו בחשבון לגבי אורך תקופת הפסילה משירות המדינה.

ע"ג. בשים לב לתכלית אמצעי המשמעת בדין המשמעתי מחד גיסא, והנסיבות האישיות של המערער כפי שפורטו לעיל מאידך גיסא, סבורני, כי ניתן להסתפק בכך שתקופת פסילתו של המערער משירות המדינה תועמד על 5 שנים (עד הגיע המערער לגיל 53 ביום 8.10.2019), ולענין זה אני מקבל את הערעור.

ע"ד. **לא** ראיתי מקום להמליץ בפני הממונה על תשלום גמלאות, שהגמלה, כולה או מקצתה, תשולם לרעיתו של המערער (סעיף 62(א) של חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970), הואיל ובנסיבות הענין שבפנינו יהא בכך משום ריקון אמצעי המשמעת של פסילה משירות המדינה מתוכן.

ע"ה. כל שאר אמצעי המשמעת, לפי גזר דינו של בית הדין, עומדים בעינם ללא כל שינוי.

בהתאם למוסכם בישיבת בית המשפט מיום 8.3.2015, תמציא מזכירות בית המשפט את העתקי פסק הדין אל:

1. ב"כ המערער, עו"ד מיכאל כרמל, חיפה.

2. ב"כ המשיבה, עו"ד גב' ע. אייזינגר, פמ"ח (פלילי).

ניתן היום, כ' אדר תשע"ה, 11 מרץ 2015, בהעדר הצדדים.

ר.ס.